

*Поліщук В. О.,
студентка 2 курсу Інституту прокуратури та слідства,
Національний Університет «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день на ринку України панує олігополістична конкуренція, яка характеризується наявністю від 2 до 10 виробників, які випускають подібну продукцію і є надзвичайно чутливими до політики ціноутворення один одного. Також характерним для цієї ринкової структури є те, що новим виробникам надзвичайно важко проникнути на ринок. Для максимального збільшення прибутку фірми-олігополісти можуть шляхом узгоджених дій утворювати монополію. Згідно із Законом України від 11.01.2001 р. № 2210-III «Про захист економічної конкуренції» узгодженими діями є укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, а також будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання [1].

Монополізація економіки несе в собі низку недоліків. По-перше, монополії придушують конкуренцію, а це, в свою чергу, призводить до уповільнення науково-технічного прогресу. По-друге, будучи об'єднанням великих підприємств, не дають вийти на ринок меншим підприємствам попросту придушуючи їх. По-третє, можлива монополізація засобів масової інформації, за допомогою яких здійснюється вплив на свідомість населення у необхідному напрямку. По-четверте, монополії здатні збільшувати прибутки, зменшуючи обсяг випуску продукції і підвищуючи її ціну. Отже, розвиток національної економіки є можливим лише за умови поєднання як ринкових (економічних) інструментів, так і державного регулювання економіки, одним з видів якого є антимонопольне регулювання. Його головне призначення полягає у стимулюванні конкуренції, попередженні та припиненні протиправної діяльності учасників економічного процесу, які зазіхають на механізм конкурентної боротьби [3].

Для нашої країни питання антимонопольної політики є надто новим та незвичним. Специфіка економіки України полягає в тому, що ще в період її входження в народногосподарську систему СРСР

вона відзначалась одним з найвищих рівнів концентрації та централізації виробництва, його монополізацією. Сьогодні надмірний рівень монополізації не тільки зберігся, а й певною мірою навіть збільшився, оскільки держава протягом останніх років своєчасно не впровадила механізм його обмеження шляхом створення умов і підтримки конкуренції. Для боротьби з монополізацією в Україні створено Антимонопольний комітет України [1, ст. 1]. Основним змістом сучасного етапу антимонопольної політики в Україні є захист уже створеного конкурентного середовища, підвищення ефективності функціонування існуючих конкурентних відносин [2]. Від проведення антимонопольної політики в сучасних складних економічних умовах України не слід очікувати дива, однак дуже важливо, завоювати довіру й підтримку населення.

Проблемами антимонопольної політики в Україні є майже незрозвинуте законодавство щодо монополій у міжнародній торгівлі; недостатньо розвинутий захист прав інтелектуальної власності (формально захист цих прав є, однак на практиці реальних важелів впливу на порушників немає); неконкретизованість термінів, в яких має визначатись монопольне становище.

Напрямки усунення недоліків антимонопольної політики є наступними:

1. Врахування різних цілей суспільства. Наприклад, колективні угоди та злиття мають оцінюватись з огляду на суспільні інтереси, необхідно визначати баланс їхніх переваг та недоліків.

2. Використання досвіду інших країн, у якому поширеною є практика організаційного відокремлення діяльності суб'єктів природних монополій від суміжних ринків, що забезпечить: визначення тарифів на основі принципів справедливого розподілу витрат, стимулювання підприємств до скорочення витрат, підвищення якості продукції, створення умов для розвитку конкуренції тощо.

3. Надання монополістам державної методичної допомоги, розробка правових норм із ціноутворення, вплив держави за допомогою економічних методів на прийняття монополістами рішень щодо цін. Отже, реальне завдання антимонопольної політики полягає в тому, щоб поставити діяльність монополій на державний контроль, виключити можливість зловживання монопольним становищем.

Література

1. Закон України «Про антимонопольний комітет України». За станом на 18 травня 2007 р. / Верховна Рада України: Офіційне видання. — К.: Парламентське видавництво, 2007. — 44 с. — (серія «Закони України»).
2. Закон України «Про захист економічної конкуренції». За станом на 12 лютого 2001 р. / Верховна Рада України: Офіц. Вид. — К.: Парламентське видавництво, 2005. — 31 с. — (Серія «Закони України»).
3. Лайкова М. С. Правове регулювання антимонопольної діяльності в Україні / М. С. Лайкова: Автореф. дис...канд. юр. наук. 12.00.07 / Національний Університет «Харківська юридична академія України ім. Я. Мудрого». — Х., 2013. — 20 с.

Тарасовська Ю. Ю.,

*студентка 1 курсу факультету правової політології та соціології,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПОРТРЕТ УКРАЇНИ В ОЦІНКАХ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЙТИНГІВ

Стратегічною метою розвитку України є побудова сильної та сучасної європейської демократичної держави з потужною економікою. Своєрідними барометрами інвестиційного клімату будь-якої країни, у тому числі і нашої, є відомі щорічні світові рейтинги: «Doing Business», «Economist Intelligence Unit», «Forbes», «The Global Competitiveness Index» та інші. Саме на них орієнтується іноземний бізнес, вибираючи найбільш перспективні майданчики для розміщення бізнесу та інвестицій, а міжнародні інституції — при виборі партнерів для співпраці [1]. 2012 — 2013 рр відзначились для України покращенням позицій водночас у декількох економічних рейтингах. Впровадження в рамках податкової реформи системи електронного декларування, спрощення процедур реєстрації, введення єдиного соціального внеску та низка інших заходів не обійшли увагою авторитетні міжнародні експерти.

У рейтингу оцінки легкості ведення бізнесу «Doing Business 2013» Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації (IFC) Україна піднялася відразу на 15 позицій. Ця динаміка була зумовлена поліпшенням позицій держави за шістьма субіндексами з десяти. Зміцнення позицій України у рейтингу в першу чергу було пов'язане зі зростанням за субіндексами «Започаткування бізнесу» (на 66 позицій), «Реєстрація власності» (на 19 позицій) та «Сплата